

ZAKON O ZAŠTITI OD KLEVETE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Prečišćen tekst

«Službene novine Federacije BiH», broj 19/03 (13.05.2003.)

«Službene novine Federacije BiH» broj 73/05 /28.12.2005./

Cilj zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se građanska odgovornost za štetu nanесenu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronоšenjem izražavanja neistinitih činjenica identifikovanjem tog pravnog ili fizičkog lica trećem licu.

Principi koji se ostvaruju zakonom

Član 2.

Uređivanjem građanske odgovornosti iz člana 1. ovog zakona želi se postići da:

- pravo na slobodu izražavanja, zajamčeno Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ("Službeni glasnik BiH", broj 6/99) predstavlja jedan od bitnih osnova demokratskog društva, posebno kada se radi o pitanjima od političkog i javnog interesa;
- pravo na slobodu izražavanja štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen i ne primjenjuje se samo na izražavanja koja se smatraju pohvalnim ili neuvredljivim, nego i na izražavanja koja mogu uvrijediti, ogorčiti ili uznemiriti;
- sredstva javnog informiranja imaju značajnu ulogu u demokratskom procesu kao javni promatrači i prenosioci informacija javnosti.

Tumačenje

Član 3.

Ovaj zakon se tumači na takav način da se primjenom njegovih odredbi u najvećoj mjeri obezbjeđuje princip slobode izražavanja.

Značenje naziva koji se koriste u zakonu

Član 4.

Nazivi koji se koriste u ovom zakonu imaju slijedeća značenja:

a) izražavanje - svaka izjava, a naročito svaki usmeni, pismeni, audio, vizuelni ili elektronski

materijal bez obzira na sadržaj, oblik ili način iznošenja ili pronošnja;

b) javni organ - organ odnosno pravno lice u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) i to:

organ zakonodavne vlasti,

organ izvršne vlasti,

organ sudske vlasti,

organ uprave,

pravno lice sa javnim ovlaštenjima koje je osnovano u skladu sa zakonom,

pravno lice koje je u vlasništvu ili pod kontrolom Federacije, kantona, općine ili grada ili nad čijim radom javni organ vrši nadzor.

c) javni službenik - svako lice koje je zaposleno u javnom organu;

d) kleveta - radnja nanošenja štete ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošnjem izražavanja neistinitih činjenica identifikovanjem tog fizičkog ili pravnog lica trećem licu.

Okvir djelovanja zakona

Član 5.

(1) Ovaj zakon primjenjuje se na zahtjeve za naknadu štete zbog klevete, bez obzira kako je zahtjev označen.

(2) Javnom organu nije dozvoljeno da podnese zahtjev za naknadu štete zbog klevete.

(3) Javni službenik može privatno i isključivo u ličnom svojstvu podnijeti zahtjev za naknadu štete zbog klevete.

Odgovornost za klevetu

Član 6.

(1) Svako lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošnjem izražavanja neistinite činjenice, identificirajući to pravno odnosno fizičko lice trećem licu, odgovorno je za klevetu

(2) Za klevetu iznesenu u sredstvima javnog informiranja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i lice koje je na drugi način vršilo nadzor nad sadržajem tog izražavanja.

(3) Lice iz stavova 1. i 2. ovog člana (u daljem tekstu: štetnik) odgovorno je za štetu ako je namjerno ili iz nepažnje iznijelo ili pronijelo izražavanje neistinite činjenice.

(4) Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, štetnik je odgovoran za štetu izazvanu iznošenjem ili pronošnjem tog izražavanja ako je znao da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemario neistinitost izražavanja.

(5) Standard odgovornosti iz stava 4. ovog člana primjenjuje se i ako je oštećeni javni službenik ili je bio javni službenik ili je kandidat za funkciju u javnom organu i ako, prema općem shvatanju javnosti, vrši značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa.

(6) Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na umrlo lice, nasljednik prvog reda tog lica može podnijeti zahtjev, u smislu ovog zakona, pod uslovom da je takvo izražavanje nanijelo štetu ugledu nasljednika.

Izuzeci od odgovornosti

Član 7.

(1) Ne postoji odgovornost za klevetu:

a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netačno samo u nebitnim elementima;

b) ako je štetnik po zakonu obavezan da iznosi ili pronosi izražavanje ili je iznosio odnosno pronosio izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

(c) ako je iznošenje odnosno pronošnje izražavanja bilo razumno.

(2) Prilikom donošenja odluke iz razloga predviđenih u tački c) stava 1. ovog člana sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito:

način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošnja izražavanja,

prirodu i stepen prouzrokovane štete,

dobronamjernost i pridržavanje štetnika opće prihvaćenih profesionalnih standarda,

pristanak oštećenog,

vjerovatnost nastanka štete i u slučaju da izražavanje nije izneseno ili proneseno,

činjenicu da li izražavanje predstavlja objektivnu i tačnu informaciju o izražavanju drugih lica,

te da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili na pitanja od političkog ili javnog značaja.

Obaveza ublažavanja štete

Član 8.

Oštećeni je dužan da poduzme sve potrebne mjere da ublaži štetu uzrokovanu izražavanjem neistinite činjenice, a naročito da štetniku podnese zahtjev za ispravku tog izražavanja.

Zaštita povjerljivih izvora

Član 9.

(1) Novinar i drugo fizičko lice koje je redovno ili profesionalno uključeno u novinarsku djelatnost traženja, primanja ili saopćavanja informacija javnosti, koje je dobilo informaciju iz povjerljivog izvora ima pravo da ne otkrije identitet tog izvora. Ovo pravo uključuje i pravo da ne otkrije bilo koji dokument ili činjenicu koji bi mogli razotkriti identitet izvora, a naročito usmeni, pismeni, audio, vizuelni ili elektronski materijal. Pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivog izvora nije ni pod kakvim okolnostima ograničeno u postupku koji se vodi u smislu ovog zakona.

(2) Pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivog izvora ima i svako drugo fizičko lice koje učestvuje u postupku u smislu ovog zakona, a koje kao rezultat svog profesionalnog odnosa sa novinarom ili drugim licem u smislu stava 1. ovog člana, sazna identitet povjerljivog izvora informacija.

Obeštećenje

Član 10.

(1) Obeštećenje treba da bude u srazmjeri sa nanesenom štetom ugledu oštećenog i određuje se isključivo radi naknade štete. Prilikom određivanja obeštećenja sud je dužan da cijeni sve okolnosti slučaja, a naročito sve mjere koje je poduzeo štetnik radi ublažavanja štete, kao što su:

objavljivanje ispravke i opozivanje izražavanja neistinite činjenice ili izvinjenje; činjenicu da je štetnik stekao novčanu korist iznošenjem ili pronošanjem tog izražavanja, kao i činjenicu da li bi iznos dodjeljene štete mogao dovesti do velikih materijalnih poteškoća ili stečaja štetnika.

(2) Sudska mjera o zabrani ili ograničavanju iznošenja ili pronošnja izražavanja neistinite činjenice nije dozvoljena prije objavljivanja tog izražavanja.

(3) Privremena sudska mjera o zabrani pronošnja ili daljnjeg pronošnja izražavanja neistinite činjenice može se odrediti samo ako oštećeni sa najvećom sigurnošću može učiniti vjerovatnim da je to izražavanje prouzrokovalo štetu njegovom ugledu i da će oštećeni trpjeti nepopravljivu štetu kao rezultat pronošnje ili daljnjeg pronošnja tog izražavanja. Stalna sudska mjera o zabrani pronošnja ili daljnjeg pronošnja izražavanja neistinite činjenice može se odnositi samo na određeno izražavanje za koje je utvrđeno da je klevetničko i na određeno lice za koje je utvrđeno da je odgovorno za iznošenje ili pronošnje tog izražavanja.

Mirenje stranaka

Član 11.

Čim sud procjeni da su se stekli uvjeti, ispitat će mogućnost mirenja stranaka.
Rokovi zastarjelosti

Član 12.

(1) Rok za podnošenje zahtjeva za naknadu štete u smislu ovog zakona iznosi tri (3) mjeseca od dana kada oštećeni sazna ili je trebao saznati za izražavanje neistinite činjenice i za identitet štetnika i taj se rok ni u kom slučaju ne može produžiti nakon isteka jedne (1) godine od dana kada je to izražavanje izneseno trećem licu.

(2) Ako oštećeni umre nakon početka ali prije okončanja postupka, njegov nasljednik prvog reda može nastaviti postupak u ime umrlog ako podnese zahtjev sudu u roku od tri (3) mjeseca od dana smrti oštećenog i izjavi da želi nastaviti postupak.
Nadležni sud

Član 13.

Za zahtjev za naknadu štete zbog klevete iznesene u sredstvima javnog informiranja nadležan je **Općinski sud.**

Efikasnost sudske zaštite

Član 14.

(1) Postupak po tužbama za naknadu štete zbog klevete iznesene u sredstvima javnog informiranja smatra se hitnim.

(2) Sud je dužan postupiti po tužbi za naknadu štete zbog klevete iznesene u sredstvima javnog informiranja u roku od trideset (30) dana od dana prijema tužbe u nadležni sud.
Odnos ovog zakona prema drugim zakonima

Član 15.

U odnosu na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom, primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona kojim su uređeni obligacioni odnosi, Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 42/98 i 3/99) i zakona kojim je uređen izvršni postupak u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Prijelazne odredbe

Član 16.

- (1) Obustavljaju se svi krivični postupci započeti prema Glavi XX, Krivična djela protiv časti i ugleda (čl. od 213. do 220.) Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine do dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Danom stupanja na snagu ovog zakona obustavlja se izvršenje krivičnih sankcija koje su izrečene pravosnažnom presudom za krivična djela iz gore pomenutih članova Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine.
- (3) Oštećeni ima pravo da u roku od tri (3) mjeseca od dana obustavljanja krivičnog postupka iz stava 1. ovog člana, odnosno od dana obustavljanja izvršenja krivičnih sankcija iz stava 2. ovog člana podnese zahtjev za naknadu štete u smislu ovog zakona, ako taj zahtjev ispunjava uvjete propisane ovim zakonom.
- (4) Parnični postupak koji se odnosi na pitanja uređena ovim zakonom, koji je pokrenut i nije pravosnažno okončan do dana stupanja na snagu ovog zakona, nastaviti će se u skladu sa zakonom koji je bio na snazi u vrijeme pokretanja postupka, ako to nije na štetu tuženog.
Stupanje na snagu
- (5) Postupak u predmetima koji se odnose na postupanja uređena ovim Zakonom u kojima je stvarna nadležnost izmijenjena, a koji je pokrenut do dana stupanja na snagu ovog Zakona, nastaviti će se pred sudom nadležnim prema odredbi člana 13. ovog Zakona.**
- (6) Predmeti iz stava (5) ovog člana dostavit će se nadležnom sudu u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.»**

Član 17.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

PREDSJEDAVALAČ
DOMA NARODA
PARLAMENTA FEDERACIJE BiH

Slavko Matić

PREDSJEDAVALAČ
PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTA FEDERACIJE BiH

Muhamed Ibrahimović